

VREEWIJK: 'WAAROM WORDEN ZULKE WIJKEN NIET MEER GEBOUWD?'

door Len de Klerk

Toen ik tien jaar geleden aan de Universiteit van Amsterdam ging werken, nam ik mij voor studenten in de planologie intensief bekend te maken met twee stadswijken die van groot belang zijn geweest voor de ontwikkeling van de stedenbouw in Nederland: Plan-Zuid van Berlage in Amsterdam en Vreewijk in Rotterdam. Jarenlang heb ik troepen fietssende Amsterdamse studenten meegesleept naar en door Rotterdam-Zuid. Verreweg de meeste van hen waren op hun twintigste slechts één keer in Rotterdam geweest, als kind op de Euromast; vrijwel niemand was ooit in Rotterdam-Zuid geweest. Het bestaan van Vreewijk was onbekend. Dikwijls hoorde ik na een wandeling door Vreewijk deze spontane reactie: 'waarom worden zulke wijken tegenwoordig niet meer gebouwd?'

Over Vreewijk is veel gepubliceerd. In de Dagelijkse Kroniek van het *Jaarboekje 1917* wordt Vreewijk voor het eerst genoemd. Na een korte aanloop over de invloed van Vreewijk op het stedenbouwkundig denken in ons land, wordt de onderhavige bijdrage toegespitst op de periode na 1970, de stadsvernieuwing en stedelijke vernieuwing. De laatste jaren is Vreewijk het toneel geworden van een moeizaam dispuut over de toekomst van de wijk. Sloopplannen van de woningcorporatie Com.wonen hebben geleid tot onrust en protest tegen zowel de aantasting van het karakter van de wijk als tegen de voor velen onbetaalbaar geachte huurverhoging. Het dispuut weerspiegelt de veranderde machtsverhoudingen in de volkshuisvesting.

De invloed van Vreewijk

Het initiatief van mr. K.P. van der Mandele uit 1913 om in Rotterdam als eerste stad in Nederland een stadswijk in de vorm van een tuinwijk te stichten, groeide na een haperende aanloop als gevolg van de Eerste Wereldoorlog uit tot de grootste stedelijke tuinwijk van Europa. Rond 1930 bezochten staats-
hoofden, ministers en volkshuisvestingsdes-

kundigen uit binnen- en buitenland Vreewijk om te zien hoe een moderne stadswijk gebouwd moest worden. Evenals het Plan-Zuid van Berlage uit 1917 heeft Vreewijk belangrijke invloed uitgeoefend op de ontwikkeling van de stedenbouw in ons land. Vreewijk gaf een antwoord op de vraag hoe een nieuwe stadswijk uit sociaal en functioneel oogpunt moet worden opgebouwd.